

แนวทางในการบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนคลองแสนสุข (สิทธิไชยบำรุง) สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษา เขต 1 จังหวัดสมุทรปราการ

**Guidelines for Managing Student Affairs at
Khlongsaensuk School (Sittichaibamrung),
Primary Education Service Area Office 1,
Samutprakan Province**

ฐิณิวรรณ วุฒิวิทย์การ¹ สุกัญญา สุขสถาน² วรธา ไชยวรรณ³ กิจจา บานชื่น⁴
Tineewan Wudthivigai¹ Sugunya Suksatan² Woratha Chaiyawan³ Kijja Banchuen⁴

¹ อาจารย์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยตาปี E-mail: tineewan555@gmail.com

² อาจารย์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยตาปี E-mail: sukgunya@gmail.com

³ อาจารย์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยตาปี E-mail: may2612@gmail.com

⁴ อาจารย์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยตาปี E-mail: kijaban57@gmail.com

Received: 2024-08-13 Revised: 2024-9-22 Accepted: 2024-12-09

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและความคาดหวังในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนคลองแสนสุข (สิทธิไชยบำรุง) 2) ศึกษาแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนคลองแสนสุขฯ แบ่งออกเป็น 2 ระยะคือ ระยะที่ 1 ศึกษาความต้องการจำเป็นในสภาพปัจจุบันการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนคลองแสนสุขฯ ระยะที่ 2 แนวทางการพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนคลองแสนสุขฯ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ระยะที่ 1 คือผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าระดับชั้น ครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนคลองแสนสุขฯ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 43 คน ระยะที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษาภายในและภายนอกโรงเรียนคลองแสนสุขฯ รวม 6 คน เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ระยะที่ 1 คือแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความคาดหวังในการบริหารกิจการนักเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ระยะที่ 2 คือแนวทางการพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียน เป็นแบบสนทนากลุ่ม มี 6 ประเด็น คือ 1) การวางแผนงานกิจการนักเรียน 2) การบริหาร งานกิจการนักเรียน 3) การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัยคุณธรรม จริยธรรม 4) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5) การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน 6) การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันและความคาดหวังการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนคลองแสนสุขฯ ที่มีความต้องการมากที่สุด คือด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนคลองแสนสุขฯ ที่ต้องการพัฒนามากที่สุดคือ เรื่องการป้องกันพฤติกรรมความก้าวร้าวและยาเสพติด

คำสำคัญ: การบริหารกิจการนักเรียน, สภาพปัจจุบัน, ความคาดหวัง

Abstract

The purposes of the research were to 1) study the current conditions and expectations of managing Student Affairs at Khlongsaensuk School 2) study guidelines for managing Students Affairs at Khlongsaensuk School. The study was divided into two phases. Phase 1 was to study the needs in the current conditions of Students Affairs Management at Khlongsaensuk School. Phase 2 was to find out guidelines for developing Students Affairs Management at Khlongsaensuk School. The sample groups used in the first phase were totally 43 persons consisting school administrators, heads of level, teachers and school committee members of Khlongsaensuk School, academic year of 2020. In the second phase, the sample group consisted of 6 educational institutions administrator both inside and outside Khlongsaensuk School, selected purposively. The instrument used in the first phase was a questionnaire with a 5-level rating scale on the current conditions and expectations of Student Affairs management. In the second phase, the group discussion was used with 6 topics: 1) Student Affairs planning; 2) Student Affairs management; 3) promoting and developing students to have discipline, morality and ethics; 4) operating the student care and support system; 5) promoting democracy in school; and; 6) evaluating the Student Affairs operation. The statistics used were mean and standard deviation. The results found that: 1) the current conditions and expectations of Students Affairs management at Khlongsaensuk School that most needed were the promotion and development of students with discipline, morality and ethics; 2) The approach for developing Student Affairs management at Khlongsaensuk School that need to be developed the most was the prevention aggressive behavior and drugs.

Keywords: Student Affairs Management, Current conditions, Expectations

1. บทนำ

ในสถานการณ์ปัจจุบันสังคมไทยมีคนเก่งอยู่มากมายแต่สิ่งที่ขาดหายไปนั่นคือคนดี โรงเรียนซึ่งถือเป็นสถาบันสำคัญที่จะหล่อหลอมเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นผู้ที่มีความรู้ ควบคู่ไปกับการเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ซึ่งเป็นส่วนสำคัญอีก ส่วนหนึ่ง โดยกลุ่มบริหารงานกิจการนักเรียนมีหน้าที่หลักในการสร้างคนดี มีภารกิจในการที่จะ ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีความประพฤติดีมีระเบียบวินัยมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมอัน พึงประสงค์ พร้อมทั้งจะเป็นพลเมืองดีของชุมชน สังคม และประเทศชาติในอนาคต [1] ในกลุ่มของ งานกิจการนักเรียนเป็นงานสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมและพัฒนานักเรียนในด้านต่าง ๆ โดยมีจุด มุ่งหมายที่จะพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพ มีความรู้ที่จะออกไปประกอบอาชีพและอยู่ใน สังคมได้อย่างมีความสุข นอกจากนั้นความสำคัญของงานกิจการนักเรียนยังเป็นงานหนึ่งที่มีความ สำคัญในการบริหารการศึกษาของโรงเรียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ พึงประสงค์ และสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมและสภาพแวดล้อมได้อย่างมีความสุข สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดขอบข่ายงานส่งเสริมงานกิจการ นักเรียนให้อยู่ในด้านการบริหารทั่วไป ซึ่งด้านนี้ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการปลูกฝังให้นักเรียน มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 [2] แต่ เนื่องจากในปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมที่ส่งผลกระทบต่อการปรับเปลี่ยน พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน ทำให้นักเรียนจำนวนมากไม่อาจปรับตัวได้ทันกับการเปลี่ยนแปลง ทางสังคม จึงมีพฤติกรรมไปในทางที่เสื่อมเสีย ตลอดจนสร้างปัญหาให้แก่สถานศึกษาและสังคมได้

จากบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนโรงเรียนคลองแสนสุข (สิทธิไชยบำรุง) พบว่า มีการรายงาน พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนบางส่วน เช่น พฤติกรรมเกี่ยวกับการขโมย การทะเลาะวิวาท การไม่เข้าเรียน หนีออกนอกโรงเรียน พฤติกรรมก้าวร้าว และพฤติกรรมทางลบอื่น ๆ ซึ่งสะท้อนให้ เห็นถึงการขาดการส่งเสริมการจัดกิจกรรมในเรื่องของคุณธรรม จริยธรรม จากสภาพปัญหาดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียน คลองแสนสุข (สิทธิไชยบำรุง) ยังมีปัญหา ในเรื่องของการดำเนินงานต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อการ บริหารงานในสถานศึกษาเกี่ยวกับการบริหารกิจการนักเรียน จึงควรพัฒนาการจัดการศึกษาให้มี คุณภาพยิ่งขึ้น โดยคำนึงถึงสิ่งที่นักเรียนจะได้รับทั้งในด้านความรู้ทางวิชาการควบคู่ไปกับการปลูกฝัง จิตสำนึก คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ให้เกิดกับผู้เรียน[3] ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะ ศึกษาตัวแปรและความต้องการจำเป็นตามลำดับก่อนหลังซึ่งมีความสำคัญในการมุ่งส่งเสริมการ เรียนของนักเรียนให้ก้าวหน้าประสบผลสำเร็จและส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียนให้ดำเนิน ไปด้วยดี โดยนำความต้องการและความจำเป็นตามลำดับก่อนหลังมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อ หาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อันจะส่งผลให้ สถานศึกษาสามารถสร้างผู้เรียนที่มีคุณภาพเพื่อพัฒนาประเทศชาติต่อไป

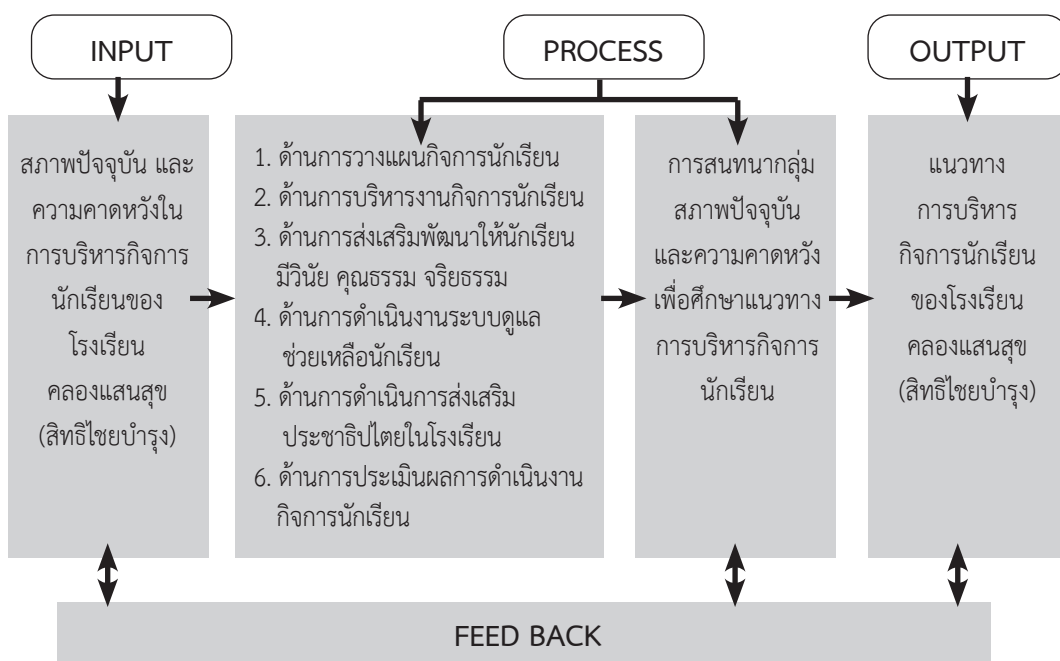
2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความคาดหวังในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนคลองแสนสุข (สิทธิไชยบำรุง)
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนคลองแสนสุข (สิทธิไชยบำรุง)

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การบริหารงานกิจการนักเรียนครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนางานบริหารกิจการนักเรียน แล้วนำมากำหนดกรอบแนวคิดการพัฒนางานบริหารกิจการนักเรียนจากขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน [4] ได้องค์ประกอบ 6 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการวางแผนกิจการนักเรียน 2) ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม 4) ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5) ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน และ 6) ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน (แผนภูมิที่ 1)

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดการพัฒนาแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนคลองแสนสุข (สิทธิไชยบำรุง)

4. วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ที่ใช้ในระยะที่ 1 คือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคน จำนวน 4 คน 2) หัวหน้าระดับชั้นทุกคน จำนวน 9 คน ครูผู้สอนทุกคน จำนวน 21 คน 4) กรรมการสถานศึกษาทุกคน จำนวน 9 คน รวมประชากรที่ใช้ศึกษา จำนวน 43 คน

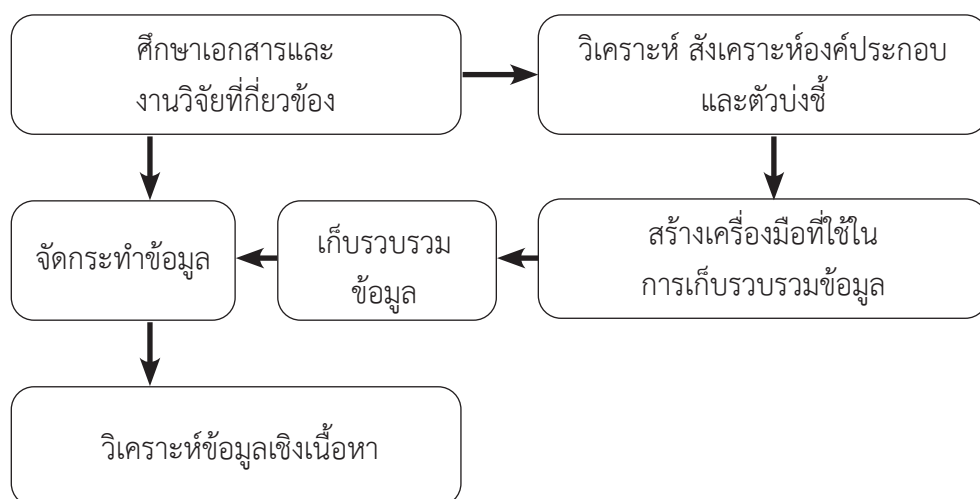
กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในระยะที่ 2 คือ ผู้บริหารในสถานศึกษาทุกคน จำนวน 3 คน เลือกแบบเจาะจงจากผู้บริหารในสถานศึกษาที่รับผิดชอบโดยตรงกับการดูแลพฤติกรรมนักเรียน และผู้บริหารนอกสถานศึกษา จำนวน 3 คนเลือกแบบเจาะจงจากผู้บริหารนอกสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการบริหารกิจการนักเรียน และได้รับรางวัลเป็น Best Practice ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา

ระยะในการศึกษา แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและความคาดหวังของการบริหารกิจการนักเรียน และ ระยะที่ 2 พัฒนาแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนคลองแสนสุข (สิทธิไชยบำรุง)

ระยะที่ 1 แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ออกแบบแนวทางในการวิจัย และ ขั้นตอนที่ 2 นำแนวทางในการวิจัยมาศึกษาพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนคลองแสนสุข (สิทธิไชยบำรุง)

ขั้นตอนที่ 1 ออกแบบแนวทางในการวิจัย โดยผู้วิจัยสังเคราะห์จากคู่มือการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

แผนภูมิที่ 2 ระยะที่ 1 ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและความคาดหวังการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนคลองแสนสุข (สิทธิไชยบำรุง) และออกแบบแนวทางในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 นำแนวทางในการวิจัยมาศึกษาพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนคลองแสนสุข (สิทธิไชยบำรุง) (แผนภูมิที่ 2)

ระยะที่ 2 พัฒนาแนวทางการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนคลองแสนสุข (สิทธิไชยบำรุง)

ดำเนินงานตามโครงการวิจัยต่อเนื่องจากระยะที่ 1 โดยนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มารวบรวมสร้างประเด็น เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนคลองแสนสุข (สิทธิไชยบำรุง) มาประมวลผลการวิเคราะห์ข้อมูลและทำการสนทนากลุ่ม (focus groups) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาต่อไป ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 คัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียน ที่มีแนวทางในการพัฒนาและวิธีการปฏิบัติที่ดีเยี่ยมในด้านการบริหารกิจการนักเรียน

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดประเด็นที่จะทำการสนทนากลุ่ม (Focus group) โดยกำหนดวัตถุประสงค์เฉพาะจากประเด็นที่ได้จากการวิจัยในระยะที่ 2 ทั้ง 6 ประเด็น คือ

ประเด็นที่ 1 การวางแผนงานกิจการนักเรียน

ประเด็นที่ 2 การบริหารงานกิจการนักเรียน

ประเด็นที่ 3 การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัยคุณธรรม จริยธรรม

ประเด็นที่ 4 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ประเด็นที่ 5 การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

ประเด็นที่ 6 การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยบันทึกข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม และนำมาสรุปเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนคลองแสนสุข (สิทธิไชยบำรุง) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและการวิเคราะห์เนื้อหา และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมด้วยวิธีการ สนทนากลุ่มและยึดหลักของทัศนคติหรือมุมมองของผู้บริหารนอกสถานศึกษาที่ให้ความคิดเห็น

5. เครื่องมือและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ระยะที่ 1 ได้แก่ แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความคาดหวังในการบริหารกิจการนักเรียน เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ระยะที่ 2 ได้แก่ แบบสนทนากลุ่ม (Focus Group) มี 6 ประเด็น ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและการวิเคราะห์เนื้อหา

6. ผลการวิจัย

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความคาดหวังในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนคลองแสนสุข (สิทธิไชยบำรุง) ค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) และค่าระดับความเหมาะสมการบริหารกิจการนักเรียนโดยรวมทุกด้าน

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความคาดหวังในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนคลองแสนสุข (สิทธิไชยบำรุง)

ด้านการบริหารกิจการนักเรียน	μ	σ	ความเหมาะสม
1. การวางแผนงานกิจการนักเรียน	3.63	0.75	มาก
2. การบริหารงานกิจการนักเรียน	3.71	0.67	มาก
3. การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม	3.95	0.67	มาก
4. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	3.79	0.73	มาก
5. การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน	3.84	0.76	มาก
6. การประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน	3.54	0.75	มาก
ผลการประเมินภาพรวม	3.75	0.75	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและความคาดหวังในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนคลองแสนสุข (สิทธิไชยบำรุง) ในภาพรวม มีค่าระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) เท่ากับ 3.75 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) เท่ากับ 0.75 เมื่อแยกพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยได้ดังนี้ การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม มีค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) เท่ากับ 3.95 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) เท่ากับ 0.76 รองลงมาได้แก่การดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน มีค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) เท่ากับ 3.84 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) เท่ากับ 0.76 และการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีค่ามัชฌิมเลขคณิต (μ) เท่ากับ 3.79 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.73 ตามลำดับ

แสดงให้เห็นถึงสภาพปัจจุบันและความคาดหวังในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนคลองแสนสุข (สิทธิไชยบำรุง) เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านที่ 3 ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ลำดับที่ 2 ด้านที่ 5 ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ลำดับที่ 3 ด้านที่ 4 ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วย

เหลือนักเรียน ลำดับที่ 4 ด้านที่ 2 ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน ลำดับที่ 5 ด้านที่ 1 ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน และลำดับที่ 6 ด้านที่ 6 ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาแนวทางในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนคลองแสนสุข (สิทธิไชยบำรุง) จากการวิเคราะห์ข้อมูลทำให้ทราบค่ามัธยฐานเลขคณิตที่น้อยที่สุดในแต่ละด้านซึ่งจะนำมาเป็นประเด็นปัญหาในการสนทนากลุ่ม (focus groups) ประกอบด้วยผู้บริหาร ครู จำนวน 6 คน เพื่อหาแนวทางในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนคลองแสนสุข (สิทธิไชยบำรุง) มีแนวทางการพัฒนาดังต่อไปนี้

ลำดับที่ 1 ด้านที่ 3 ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ให้มีการกำหนดหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการบันทึกเกียรติประวัติของนักเรียนให้ชัดเจน และรวบรวมข้อมูลเกียรติประวัตินั้นไว้ในที่เดียวกัน ส่วนแนวทางในการพัฒนาด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม คือเน้นเรื่องการป้องกันพฤติกรรมความก้าวร้าวและยาเสพติดให้มากขึ้น

ประเด็นย่อยที่ควรส่งเสริมคือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความประพฤติและระเบียบวินัยเป็นประจำ รองลงมาคือการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง และการเผยแพร่เกียรติประวัติของนักเรียนที่ประพฤติดีให้ปรากฏ ตามลำดับ

ลำดับที่ 2 ด้านที่ 5 ด้านการดำเนินงานการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ให้กิจการนักเรียนประสานงานกับครูกลุ่มสาระสังคมศึกษาในการทำคู่มือเผยแพร่หลักประชาธิปไตย ส่วนแนวทางในการพัฒนาด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนคือ ให้มีการประสานงานกันระหว่างฝ่ายกิจการนักเรียนกับครูสังคมศึกษา เพื่อจัดทำคู่มือเผยแพร่หลักประชาธิปไตยและให้ครูผู้สอนสอดแทรกหลักประชาธิปไตยในการเรียน การสอนกับวิชาอื่น ๆ

ประเด็นย่อยที่ควรส่งเสริมคือ การจัดกิจกรรมตามแผนงาน/โครงการเป็นประจำ รองลงมาคือ การเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียนตามแนวทางการเลือกตั้งทั่วไปและการประชาสัมพันธ์/รณรงค์เกี่ยวกับการเลือกตั้ง ตามลำดับ

ลำดับที่ 3 ด้านที่ 4 ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้ครูแนะแนวและครูที่ปรึกษาคอยดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มากขึ้น ส่วนแนวทางในการพัฒนาด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนคือ ให้มีการกำหนดผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในแต่ละงานให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ประเด็นย่อยที่ควรส่งเสริมคือ การจัดข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนที่มีปัญหาที่เป็นกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา รองลงมาคือ การแก้ปัญหาให้นักเรียนร่วมกันกับบุคคลที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสม และการจัดทำแผนงาน/โครงการเพื่อปฏิบัติงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามลำดับ

ลำดับที่ 4 ด้านที่ 2 ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน ให้นักเรียนเข้าร่วมประชุมเสนอความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ส่วนแนวทางในการพัฒนาด้านการดำเนินงานกิจการนักเรียนคือ ให้มีการประสานงานระหว่างกลุ่มงานให้มากยิ่งขึ้น โดยให้มีการประชุมครูและนักเรียนเพื่อหาจุดที่ยังบกพร่องเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

ประเด็นย่อยที่ควรส่งเสริมคือ การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงโดยการฝึกปฏิบัติให้ทำได้ ทำเป็น และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับเครือข่ายผู้ประกอบการกับหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเยาวชน และการประสานงานระหว่างโรงเรียนกับเครือข่ายผู้ประกอบการและหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเยาวชน ตามลำดับ

ลำดับที่ 5 ด้านที่ 1 ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน ให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดทำคู่มือครู คู่มือนักเรียน และให้สถานนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดทำคู่มือนักเรียน ส่วนแนวทางในการพัฒนาด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน ให้ฝ่ายกิจการนักเรียนมีบทบาทในการดูแลพฤติกรรมของนักเรียนให้มากขึ้น โดยเน้นการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความรู้เรื่องยาเสพติดและระเบียบวินัย และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนงานกิจการนักเรียนด้วย

ประเด็นย่อยที่ควรส่งเสริมคือ การปรับปรุงระเบียบและแนวปฏิบัติให้สอดคล้องกับยุคสมัย อยู่เสมอ รองลงมาคือ การเผยแพร่ระเบียบและแนวปฏิบัติให้แก่ครู นักเรียนและผู้ปกครองรับทราบ และจัดทำแผนงานกิจการนักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร ตามลำดับ

ด้านที่ 6 ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน ให้ผู้ปกครองและนักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลและให้โรงเรียนมีการติดต่อประชาสัมพันธ์กับผู้ปกครองให้มากขึ้น ส่วนแนวทางในการพัฒนาการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียนคือ เน้นการทำงานให้เป็นกระบวนการที่ชัดเจน มีการกำกับติดตามที่เป็นระบบและมีระบบการรายงานผลที่ถูกต้อง

ประเด็นย่อยที่ควรส่งเสริมคือ ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน รองลงมาคือ ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียนและการนำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานกิจการนักเรียน

7. อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 อภิปรายผลได้ว่าสภาพปัจจุบันและความคาดหวังในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนคลองแสนสุข (สิทธิไชยบำรุง) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยพบว่า เรื่องเร่งด่วนที่โรงเรียนจำเป็นต้องหาแนวทางในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนคลองแสนสุข (สิทธิไชยบำรุง) ให้บรรลุเป้าหมายมี 3 ลำดับต้น ๆ ได้แก่ ลำดับที่ 1 ด้านที่ 3 ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ลำดับที่ 2 ด้านที่ 5 ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ลำดับที่ 3 ด้านที่ 4 ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งนี้เพราะผู้บริหารและครูมีการร่วมมือกันในการวางแผนงานกิจการนักเรียน มีนโยบายและกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการบริหารงาน เพื่อให้มีการส่งเสริมพัฒนานักเรียนในด้านวินัย คุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการวัดผลประเมินผล มีการส่งเสริมด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม ในด้านการจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรมีการจัดอย่างเป็น

ระบบโดยเฉพาะด้านการคัดกรองนักเรียน การศึกษานักเรียนรายบุคคลและให้ความช่วยเหลือกลุ่มนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยมีการจัดประชุมให้ความรู้เกี่ยวกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้กับครูทุกคน การดำเนินงานต่าง ๆ ของงานกิจการนักเรียนควรมีการกำหนดหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการบันทึกเกียรติประวัติของนักเรียนให้ชัดเจน และให้รวบรวมข้อมูลไว้ในที่เดียวกัน ส่วนแนวทางในการพัฒนาด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ให้นั้นเรื่องการป้องกันพฤติกรรมความก้าวร้าวและยาเสพติดให้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มยุรี อะหะหมัดจุฬา [5] ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานด้านกิจการนักเรียนของโรงเรียนสตรีวุฒศึกษา เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนสตรีวุฒศึกษา เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร มีความต้องการจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม ด้านการปกครองและเสริมสร้างระเบียบวินัย ด้านการบริการ ด้านการศึกษา ด้านการแก้ปัญหา นักเรียน ด้านการแนะแนว ด้านการบริการทั่วไป ด้านการจัดบริการสุขภาพอนามัยนักเรียนและด้านกิจกรรมชมรม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพวรรณ จารุวิภาค [6] ที่ได้ศึกษาการดำเนินงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในเครือภคินีคณะธิดาแม่พระองค์อุปถัมภ์ในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในเครือภคินีคณะธิดาแม่พระองค์อุปถัมภ์ในประเทศไทยตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอนและนักเรียน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ งานบริการงานปกครอง งานแนะแนว ด้านการจัดบริการสุขภาพ และด้านกิจกรรมนักเรียน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 อภิปรายผลได้ว่า แนวทางการพัฒนาเรียงตามลำดับความต้องการจำเป็นได้ดังนี้ลำดับที่ 1 ด้านที่ 3 ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ให้มีการกำหนดหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการบันทึกเกียรติประวัติของนักเรียนให้ชัดเจน และให้รวบรวมข้อมูลเกียรติประวัติของนักเรียนไว้ในที่เดียวกัน ส่วนแนวทางในการพัฒนาด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม คือเน้นเรื่องการป้องกันพฤติกรรมความก้าวร้าวและยาเสพติดให้มากขึ้น จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารทั้งใน และนอกโรงเรียน มีความเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติได้ในระดับมากที่สุดเพราะเป็นนโยบายเร่งด่วนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้กำหนดขอบข่ายงานส่งเสริมงานกิจการนักเรียนให้อยู่ในด้านการบริหารทั่วไป ซึ่งด้านนี้ถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งในการปลูกฝังให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 อีกทั้งแนวคิดที่ว่าความมีวินัยเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ทุกคนอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข เหมือนดอกไม้ที่จะอยู่ร่วมกันได้เป็นกลุ่มอย่างมีระเบียบและสวยงามต้องอาศัยด้ายร้อยเป็นเครื่องควบคุมไว้ หากขาดสิ่งควบคุมคือด้ายเสียแล้ว ดอกไม้ก็จะกระจัดกระจายไม่เป็นระเบียบไม่งดงาม ดังนั้นผู้มีวินัยจึงต้องเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติตนด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมซึ่งเป็นพื้นฐานการเป็นพลเมืองที่ดี

ลำดับที่ 2 ด้านที่ 5 ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ให้กิจการนักเรียนประสานงานกับครูกลุ่มสาระสังคมศึกษาในการทำคู่มือเผยแพร่หลักประชาธิปไตย ส่วนแนวทางในการพัฒนาคือให้มีการประสานงานกันระหว่างฝ่ายกิจการนักเรียนกับครูสังคมศึกษา เพื่อจัดทำคู่มือเผยแพร่หลักประชาธิปไตย และให้ครูสอดแทรกหลักประชาธิปไตยในการเรียนการสอนในวิชาอื่น ๆ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารทั้งในและนอกโรงเรียน มีความเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติได้ในระดับมากที่สุด เนื่องจากเป็นนโยบายเร่งด่วนทั้งของโรงเรียนคลองแสนสุข (สิทธิไชยบำรุง) และเป็นนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาสมุทรปราการ

ลำดับที่ 3 ด้านที่ 4 ด้านการเนิ่นงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้ครูแนะแนวและครูที่ปรึกษาดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากขึ้น ส่วนแนวทางในการพัฒนาคือ มีการกำหนดหน้าที่ให้ผู้รับผิดชอบในแต่ละงานให้ชัดเจนยิ่งขึ้น จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารทั้งในและนอกโรงเรียน มีความเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติได้ในระดับมาก เนื่องจากเป็นนโยบายเร่งด่วนของโรงเรียนคลองแสนสุข (สิทธิไชยบำรุง) แนวคิดที่น่าสนใจอีกแนวหนึ่งก็คือการให้ความสำคัญ และประโยชน์ของระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนจะช่วยให้ผู้เรียนอยู่อย่างมีความสุขและป้องกันไม่ให้ผู้เรียนออกกลางคันจากระบบการศึกษา มีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

ลำดับที่ 4 ด้านที่ 2 ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน ให้สถานนักเรียนได้เข้าร่วมประชุมเสนอความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ส่วนแนวทางในการพัฒนาคือ ให้มีการประสานงานระหว่างกลุ่มงานให้มากยิ่งขึ้น โดยจัดประชุมครูและนักเรียนเพื่อหาจุดที่ยังบกพร่องเพื่อปรับปรุงแก้ไข จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารทั้งในและนอกโรงเรียน มีความเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติได้ในระดับมาก เนื่องจากโรงเรียนมีแนวทางในการบริหารงานกิจการนักเรียนซึ่งเป็นงานประจำอยู่แล้ว

ลำดับที่ 5 ด้านที่ 1 ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน ให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดทำคู่มือครู และคู่มือนักเรียนและให้สถานนักเรียนมีส่วนในการจัดทำคู่มือนักเรียน ส่วนแนวทางในการพัฒนาคือให้ฝ่ายกิจการนักเรียนมีบทบาทในการดูแลพฤติกรรมของนักเรียนมากขึ้น โดยเน้นการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความรู้เรื่องยาเสพติด ระเบียบวินัย และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนงานกิจการนักเรียน จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารทั้งในและนอกโรงเรียน มีความเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติได้ในระดับมาก เนื่องจากโรงเรียนสามารถออกแบบประเมิงานกิจการนักเรียนได้ด้วยตนเอง

ลำดับที่ 6 ด้านที่ 6 ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน ให้ผู้ปกครองและนักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล และให้โรงเรียนมีการติดต่อประชาสัมพันธ์กับผู้ปกครองให้มากขึ้น ส่วนแนวทางในการพัฒนา คือเน้นการทำงานให้เป็นกระบวนการที่ชัดเจน มีการกำกับติดตามที่เป็นระบบและมีระบบการรายงานผลที่ถูกต้อง จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารทั้งในและนอกโรงเรียน มีความเป็นไปได้ที่จะนำไปปฏิบัติได้ในระดับมากที่สุด เนื่องจากโรงเรียนสามารถออกแบบประเมิงานกิจการนักเรียนได้ด้วยตนเอง แนวคิดหนึ่งของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสนับสนุนความสำเร็จในการเรียนรู้ของบุตร จะสนับสนุนให้เด็ก

มีความพร้อมในการเข้าโรงเรียน สนับสนุนความสำเร็จในการเรียนรู้ และเสริมสร้างทักษะทางสังคมและอารมณ์ที่ดีของเด็ก

8. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนคลองแสนสุข (สิทธิไชยบำรุง) ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อค้นพบจากการวิจัยพบว่า มีนักเรียนเพียงบางส่วนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว เกเร ทั้งนี้เนื่องมาจากการเลี้ยงดู การเลียนแบบเพื่อน ขาดการยับยั้งใจตนเอง เด็กเกเร พ่อแม่ก้าวร้าว โรคสมาธิสั้น เครียดหรือซึมเศร้า ซึ่งมีแนวทางการแก้ไขปัญหาเหล่านี้ โดยควรกำหนดกติกาให้ชัดเจนและเอาจริงเอาจังกับกฎเกณฑ์ ครูควรพึงเหตุการณ์รอบด้านอย่างสงบ เปิดโอกาสให้พูดพอสมควร แต่อย่าให้เป็นการแก้ตัวเกินไป และอาจส่งเสริมโดยใช้กิจกรรมที่ระบายความโกรธ ความก้าวร้าว เช่น เตะฟุตบอล แต่กิจกรรมนั้นต้องมีกติกาควบคุม อีกทั้งควรมีกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อนและครู และเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนคลองแสนสุข (สิทธิไชยบำรุง) ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านการบริหารกิจการนักเรียน
2. ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานกิจการนักเรียนให้มากยิ่งขึ้น
3. ผู้บริหารควรมีการกำกับติดตามผลการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในงานกิจการนักเรียนที่ได้ปฏิบัติเสร็จสิ้นแล้วอย่างต่อเนื่อง และนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนางานกิจการนักเรียนต่อไป

9. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานกิจการนักเรียน
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการนิเทศของผู้บริหารที่ส่งผลต่องานกิจการนักเรียน
3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลที่ส่งผลต่อการพัฒนางานกิจการนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- [1] กิติมา ปรีดีดีลิก. (2552). การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: อักษราพัฒนา.
- [2] คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- [3] จริญญา ชูชื่น. (2561). การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาความมีวินัยในตนเอง. มหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- [4] กมล ภูประเสริฐ. (2548). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : เมธีพิปส์. (2555). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : เสริมสินพรเพรสซิสเต็ม.
- [5] มยุรี อะหะหมัดจุฬา. (2561). ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนต่อการบริหารงานด้านกิจการนักเรียนของโรงเรียนสตรีวุฒศึกษาเขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร. ภาคนิพนธ์ครุศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- [6] ทิพวรรณ จารุวิภาค. (2562). การดำเนินงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในเครือภคินีคณะธิดาแม่ พระองค์อุปถัมภ์ในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 2562), ค.